վանդակէ ինչ ինչ աշուղական քերթուածները Յովհ. Թուլկուրանցիի, Նաղաշի, Ֆրիկանի, Գրիգոր վարդապետի և Ներսէս կաթողիկոսի, (վերջինէս՝ 137 հանելուկ, գրօսանքի համար): Տաղերուն սկիզբը զետեղուած են կիսախորան զարդեր:

Ախթարք (2 օրինակ Վենետիկի Մխիթարեանց և Կեսարիոյ Ս. Կարապետի վանքերը), 24 ութածալ թերթ (296 էջ) այբուբենով թուարկուած, կը՛չնագոյն, 16 սնթ. երկայն և 10 լայն: Կը բովանդակէ սնապաշտիկ սովորոյթներ, գուշակութեան աղուաշ դրուագներ, արանց և կանանց նկարագիրները որոշող մասեր՝ համեմատ այն կենդանակերպերուն որոնց տակ ծնած են անոնք, նաև կենդանակամարի պատկեր մը՝ Զոդիակոսի նշաններով, տարեցոյց (տանուտէ-րացոյց), ամսացոյց, երազահան և խառնափնթոր տիեզերագրութիւն մը, հուսկ ուրեմն բժշկարան մը (հաքիմարան, Գալիանոս բժիշկին:

* * Հայ Մատենագրութեան ի՛նչ թանկագին ծառայութիւն մը մատուցած պիտի ըլլար «Մեղապարտ» այս Յակոբը, եթէ հայկական տպագրութիւնը սաղմնած այդ օրերուն՝ կարենար ձեռք անցունել, զոր օրինակ, Հայկի սերնդեան ծագումին ու պատմութեանն ճառող մէկ քանի ձեռագիր լուրջ երկեր և զայնս անդարձ կորուստէ փրկելով՝ փոխանակէր այս կարէ-կոցուկ, աղճատ և աղկաղկ գործերուն հետ:

2Ա. **Աբգար Դպիր.** — Էջմիածին՝ պարսկական կեղեքումներէ նեղուող կաթողիկոսին Միքայէլ Ա. Սեբաստացի՝ երբ առժամաբար իր ծննդավայրը կ՚ուղեւորի, եկեղեցականներէ ժողով կը գումարէ, ուր կ՚որոշուի Սենեքերիմ թագաւորին սերունդէն ԱԲԳԱՐ ԴՊԻՐն (այլ անուամբ Սաֆար կամ Սէֆէր) զաւկին և քահանայի մը ընկերակցութեամբ Հռոմ ուղարկել ընծաներով, Պապէն օգնութիւն խնդրելու համար: Նուիրակութիւնը հազիւ 2 տարիէն՝ 1564 ին հոն կը հասնի և սիրալիր ընդունելութեան մը կ՚արժանանայ Պիոս Դ. էն որ յատուկ բնակարան մը կը շնորհէ անոր: Աբգար ապա Պապէն հրահանգ կ՚առնայ՝ Հայոց Հայրապետը Հռոմ հրաւիրելու, որպէս զի երես առ երես կարենան տեսնուիլ և դարման մը խորհիլ վարատական Հայութեան դարտերուն: Այս ճամբորդութեան համար Աբգար՝ Պապէն որոշուած ուղեկից եպիսկոպոս մըն ալ ունէր հետը, զոր Կիպրոս կը ղրկէ Վենետիկ հասնելուն, իրեն սպասելու համար: Վերջինս կը մեռնի սակայն նոյն կղզին: Միեւնոյն ատեն Աբգար կ՚իմանայ թէ Թուրքերը հասու եղեր են իր նպատակին: Այս պարագան կը տրամեցունէ զինք, ինչու որ մտադիր էր Կ. Պոլիս անցնելու: Կը մնայ իրեն՝ տարբեր կերպարանք մը տալ գործին, որպէս զի Թուրքիա ոտք կոխելուն՝ կարենար ի հարկին ապացուցանել թէ Եւրոպա իր դեգերումը հեռի էր ազգային-քաղաքական որ և է հանգամանքէ: **Տպագրութեան արուեստն է՛ն փրկարար յերիւրանքը կրնար ըլլալ:** Այս առաջադրութեամբ, 1565 ին (այսինքն միեւնոյն քաղաքը «մեղապարտ Յակոբ»ի տպագրական գործունէութենէն 52 տարի վերջ) կ՚աջողի տպել միաթերթ մեծադիր օրացոյց մը **Խառնայ փնթոր տումարի, գեղեցիկ եւ պիտանի** խորագիրով որ Հայոց առաջին օրացոյցն է տպագիր, իր յորջորջումին պէս «խառնափնթոր», տարբեր պարունակելով քանի մը տարիներու լուսնային խաւարումներն ալ: Ասոր կը յաջորդէ **Սաղմոսարան** մը, որմէ մէկ օրինակ կը գտնուի ցարդ Ամբրոսիոսեան մատենադարանը (Միլան): Ինք առանց տառերը նախօրօք պատրաստել տուած էր Հռոմ, Պապին ձեռնտուութեամբ: Իր որդին Սուլթանշահ՝ հօրը

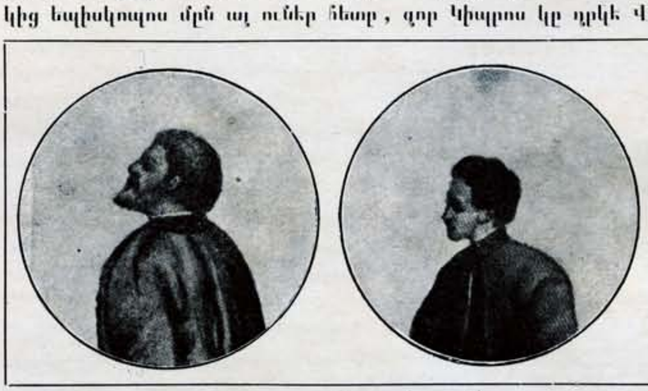

ԱԲԳԱՐ ԴՊԻՐ — Աբգարի որդին ՍՈՒԼԹԱՆՇԱՀ

(Սոյն պատկերները նախօրինակին վրայէն կենդանացուցած է Դ. Սրապեան, Վ. Զարդարեանի «Յիշատակարան»ին համար):